Neuvotteleva virkamies Timo Annala
Erityisasiantuntija Pauliina Pitkänen
Finanssiasiantuntija Tony Valve

14.11.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Vastine koskien verojaostolle hallituksen esitykseen HE 186/2024 vp annettuja lausuntoja

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Saapuneiden lausuntojen johdosta toteamme seuraavaa.

Yleisradioveron kevennyksen kohdentuminen pieni- ja keskituloisille

Muutamissa lausunnoissa on katsottu, että henkilöiden yleisradioveron perusteisiin ehdotettavat muutokset eivät täyttäisi parlamentaarisen työryhmän linjausta, koska kevennys koskee myös suurituloisia. Parlamentaarinen työryhmä totesi mietinnössään, että yleisradioveron kevennyksen tarkastelun lähtökohtana tulisi olla, että veronkevennys kohdistetaan pieni- ja keskituloisiin.

Tältä osin viittaamme hallituksen esityksessä esitettyihin perusteluihin. Veron enimmäismäärää aletaan maksamaan palkkatulon ylittäessä noin 22 000 euroa vuodessa tai eläke- ja päivärahatulon ylittäessä noin 21 000 euroa vuodessa. Näin ollen kevennystä ei voitaisi kohdentaa pieni- ja keskituloisille vain tulorajaa korottamalla. Esityksessä ehdotetaan alennettavaksi myös veron enimmäismäärää, jotta kevennys kohdistuisi parlamentaarisen työryhmän linjauksen mukaisesti myös keskituloisiin. Enimmäismäärän alentaminen 3 eurolla kohdistuu kaikille, jotka maksavat enimmäismäärää ja se keventää enimmäismäärää maksavien verotusta 3 eurolla vuodessa. Tulorajan korottaminen 14 000 eurosta 15 150 euroon alentaa yleisradioveroa maksavien luonnollisten henkilöiden lukumäärää noin 90 000 henkilöllä. Muutos lisää näiden henkilöiden käytettävissä olevia tuloja keskimäärin 14,5 eurolla vuodessa. Lisäksi tulorajan korotus keventää niiden yleisradioveroa maksavien henkilöiden verotusta, jotka eivät maksa veron enimmäismäärää, keskimäärin noin 21 eurolla vuodessa.

Yhteisön yleisradiovero

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK katsoo lausunnossaan, että yhteisön yleisradioveron laskentatapaa tulisi korjata veroteknisesti toimivammaksi. Yleisradiove-

ron vähennyskelpoisuus elinkeinoverotuksessa tulisi verojärjestelmän johdonmukaisuuden parantamiseksi ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi poistaa, ja tästä seuraava veron kiristymisvaikutus sopivalla tavoin kompensoida.

Yhteisön yleisradiovero otettiin käyttöön vuoden 2013 alusta yhdessä henkilön yleisradioveron kanssa osana Yleisradio Oy:n rahoituksen uudistamista. Yleisradioverosta annetun lain 3 §:n mukaan liike- tai ammattitoimintaa tai maataloutta harjoittavan yhteisön, jonka verovuoden verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa, on suoritettava yhteisön yleisradioveroa 140 euroa lisättynä 0,35 prosentilla verotettavan tulon 50 000 euroa ylittävältä osalta, kuitenkin enintään 3 000 euroa. Vero on 3 000 euroa, jos yhteisön verovuoden verotettava tulo on 867 142 euroa tai suurempi. Jos yhteisön verovuoden verotettava tulo on vähemmän kuin 50 000 euroa, yhteisö ei maksa yleisradioveroa.

Yhteisön yleisradioveron perusteisiin ei ole tehty muutoksia sen voimaantulon jälkeen. Yleisradioveron käyttöönottoa koskevassa hallituksen esityksessä HE 28/2012 ehdotettiin, että yhteisön yleisradiovero perustuisi liikevaihdon määrään. Esityksen eduskuntakäsittelyssä katsottiin, että ehdotettu yhteisön yleisradiovero ei kuitenkaan kohdennu vastaavalla tavalla oikeudenmukaisesti kuin henkilöiden yleisradiovero, koska se perustuu yrityksen liikevaihtoon eikä tulokseen. Liikevaihtoon perustuvan veromallin ei katsottu ottavan huomioon yrityksen maksukykyyn liittyviä näkökohtia eikä sen katsottu kohtelevan verovelvollisia yhdenvertaisesti. Yhteisöjen yleisradiovero muotoutui nykyiseen tuloveronluonteiseen muotoonsa eduskuntakäsittelyn aikana (VaVM 14/2012 vp). Tässä yhteydessä ei tehty muutoksia hallituksen esitykseen sisältyneeseen ehdotukseen yhteisön yleisradioveron vähennyskelpoisuudesta.

Hallituksen esityksellä 186/2024 vp toimeenpannaan parlamentaarisen työryhmän muutosesitys yleisradioveron keventämiseksi painottuen pieni- ja keskituloisille henkilöille. Esityksen valmistelun aikana ei ole arvioitu yhteisöjen yleisradioveroa eikä aikataulutussyistä kyseistä veroa ole ollut mahdollista arvioida myöskään tämän esityksen jatkovalmistelussa.

Yleisradiotoiminnan arvonlisäverokannan korotuksen vaikutukset

Yleisradio Oy korosti lausunnossaan, että arvonlisäverokannan korotus laskee sen tuloja 19 miljoonaa euroa vuodessa. Yleisradio Oy huomautti, että 19 miljoonan euron vuotuinen kustannussäästö aiheuttaisi huomattavasti suuremman henkilöstön vähennystarpeen kuin hallituksen esityksessä arvioitu noin 120 henkilöä. Myös Suomen Journalistiliitto ry, Radio- ja televisiotoimittajien liitto ja Ylen Ohjelmatyöntekijät YOT ry totesivat lausunnoissaan, että verokantamuutoksesta ja muista muutoksista, kuten indeksijäädytyksestä, aiheutuva työllisyysvähennys on hallituksen esityksen vaikutusarvioissa esitettyä suurempi.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että verokantamuutos vähentää Yleisradio Oy:n nettorahoitusta noin 3,5 prosenttia, joka on nykyisen rahoituksen tasolla yhteensä noin 19 miljoonaa euroa vuodessa. Hallituksen esityksessä arvioidaan Yleisradio Oy:n rahoituksen arvonlisäverokannan korotuksen johtavan noin 120 työllisen vähentämistarpeeseen. Arviossa on oletettu, että 19 miljoonan euron säästöistä noin puolet kohdistuu henkilöstöön. Oletus perustuu Yleisradio Oy:n vuoden 2023 vuosikertomukseen, jonka mukaan keskimääräinen henkilötyövuosien määrä oli 3360 vuoden aikana ja henkilöstökulut olivat 248,4 miljoonaa euroa eli ne muodostivat 47,3 prosenttia Yleisradio Oy:n kaikista kuluista. Todellinen vähennettävän henkilöstön määrä riippuu siitä, kuinka Yleisradio Oy päättää kohdentaa säästöt. Erillisessä hallituksen esityksessä HE 184/2024 vp esitetyillä Yleisradio Oy:n rahoituksen indeksijäädytyksillä on myös työllisyysvaikutuksia.

Mediakentän erilaiset verokannat ja eurooppalainen medianvapaussäädös

Osa lausunnonantajista huomautti, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty perusteluja sille, miksi yleisradiotoiminnan ja sanoma- ja aikakauslehtien verokannat eriytetään. Ålands Radio och Tv Ab katsoi, että erilaiset verokannat yleisradioyhtiöille ja yksityisille tiedotusvälineille voivat olla ristiriidassa eurooppalaisen medianvapaussäädöksen syrjimättömyyttä ja oikeudenmukaisuutta koskevien vaatimusten kanssa. Suomen journalistiliitto viittasi lausunnossaan eurooppalaiseen medianvapausasetukseen ja katsoi, että Yleisradio Oy:öön kohdistuvat leikkaukset eivät ole sen hengen mukaisia.

Tässä hallituksen esityksessä toimeenpannaan parlamentaarisen työryhmän esittämä muutos Yleisradio Oy:n määrärahaan sovellettavaan arvonlisäverokantaan. Sanoma- ja aikakauslehtiin sovellettavaan veronkantaan ei tässä esityksessä esitetä muutoksia. Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti sanoma- ja aikakauslehdet jäisivät 10 prosentin verokannan soveltamisalaan. Tältä osin viittaamme myös hallituksen esityksessä lausuntopalautteen yhteydessä todettuihin seikkoihin. Yleisradiotoiminnan arvonlisäverokannan korotusta ei voida pitää eurooppalaisen medianvapaussäädöksen vastaisena tai muutoinkaan syrjivänä.